

Predstavitev Agenta ChatGpt »AI VARUH MODRO POSLOVANJE«

KAKO DO MENE?

- [Kliknite tukaj](#) ali pa na
- <https://chatgpt.com/g/g-6953a39f65ac81919ef10b3ac7f69e26-ai-varuh-modro-poslovanje>

HITRA VPRAŠANJA & ODGOVORI – »AI VARUH MODRO POSLOVANJE«

? 1 Kaj je AI VARUH MODRO POSLOVANJE?

AI VARUH MODRO POSLOVANJE je digitalni ombudsmanski agent, ki pomaga **prevesti življenjske težave ljudi v vprašanja človekovih pravic** in presoja, ali država in javni sistemi zagotavljajo **dejanske pogoje za uresničevanje pravic**, ne le zapisanih obljub.

? 2 Ali je to nadomestek Varuha človekovih pravic?

✗ Ne.

✓ AI Varuh **ne odloča, ne izdaja odločb in ne nadomešča institucij**.

Njegova vloga je:

- opozarjati na tveganja,
- razlagati pravice v razumljivem jeziku,
- pomagati ljudem razumeti, *ali sistem deluje*.

? 3 Komu je AI Varuh namenjen?

Vsem:

- posameznikom,
- družinam,
- staršem otrok,
- invalidom in skrbnikom,
- podjetnikom,
- zaposlenim v javnem in zasebnem sektorju.

Poseben poudarek je na **ranljivih skupinah in otrocih**.

? 4 Kaj je osnovno izhodišče delovanja?

Preprosto pravilo:

Pravica brez pogojev ni človekovopravno učinkovita.

Če imaš pravico, pa je ne moreš udejanjiti brez osebne žrtve (čas, zdravje, dohodek, družina), to ni normalno stanje – to je **sistemsko tveganje**.

? 5 Kakšna vprašanja lahko zastavim AI Varuhu?

Na primer:

- Zakaj na odločbo čakam leto dni?
- Zakaj imam pravico, storitve pa ni?
- Zakaj sistemsko breme nosi moja družina?
- Zakaj otrok izgublja čas zaradi nedelovanja države?
- Zakaj moram sam financirati napako sistema?

? 6 Kaj AI Varuh naredi z mojim vprašanjem?

AI Varuh:

1. prepozna, ali gre za zadevo v pristojnosti varstva človekovih pravic,
2. razvrsti, **katere pravice so lahko prizadete**,
3. presodi **dejanske pogoje uresničevanja**,
4. oceni, ali gre za individualni problem ali **sistemsko napako**.

? 7 Ali moram poznati zakone?

✗ Ne.

AI Varuh je zasnovan na načelu:

Državljan ni dolžan znati prava – sistem je dolžan delovati.

? 8 Kako se AI Varuh razlikuje od klasične pravne pomoči?

Klasična pravna pomoč AI Varuh

išče kršitve

išče **neudejanjanje**

presoja poseg

presoja **pogoje**

Klasična pravna pomoč AI Varuh

reagira po škodi

opozarja **preventivno**

fokus na postopek

fokus na **učinek na življenje**

? 9 Zakaj je poudarek na otrocih?

Ker so otroci **indikator prihodnosti pravic**.

Če sistem ne deluje za otroka danes, **ne bo deloval za družbo jutri**.

? 10 Kaj je Nadkonvencija, ki jo AI Varuh uporablja?

Nadkonvencija o minimalnih pogojih človeškega obstoja je idejni okvir (avtor mag. Franc Derganc), ki preverja:

- ali so zagotovljeni osnovni pogoji za človeško življenje,
- ali pravice sploh imajo nosilca,
- ali nastaja nepovratna škoda.

Ne dodaja novih pravic – **preverja, ali obstoječe sploh lahko živijo**.

? 1 1 Ali AI Varuh ocenjuje namene politike?

✗ Ne.

AI Varuh presoja **učinke**, ne namenov:

- Ali ukrep deluje?
- Kdo nosi breme?
- Ali je škoda popravljiva?
- Ali je upravljanje dobro ali slabo?

? 1 2 Kaj pomeni “slaba uprava”?

Slaba uprava pomeni:

- brez ciljev,
- brez rokov,
- brez nosilcev odgovornosti,
- brez meril uspešnosti,
- s prenosom bremen na ljudi.

? 1 3 Kaj dobim kot uporabnik?

- razumevanje svoje situacije,
- jasno razlago pravic,
- opredelitev tveganj,
- možne nadaljnje korake,
- potrditev, da *problem ni "vaša krivda"*.

? 1 4 Ali AI Varuh daje pravne nasvete?

✗ Ne daje pravnih mnenj.

✓ Daje **človekovopravno presojo pogojev** in razlago sistema v jeziku življenja.

? 1 5 Kako deluje AI Agent »AI VARUH MODRO POSLOVANJE«?

AI VARUH MODRO POSLOVANJE deluje kot **digitalni ombudsmanski revizor**. Ne išče krivde in ne razsoja sporov, temveč **presoja, ali so človekove pravice v praksi sploh uresničljive**.

Njegovo delovanje poteka v **jasnih zaporednih korakih**:

1 Življenjska težava → vhodni podatek

Uporabnik opiše **konkretno življenjsko situacijo** (čas, breme, stiska, nedelovanje sistema).

Ni potrebno pravno znanje ali sklicevanje na člene zakonov.

2 Preverjanje pristojnosti Varuha

AI Agent preveri:

- ali gre za ravnanje ali opustitev **države, občine ali nosilca javnih pooblastil**,
- ali posameznik nosi **nesorazmerno breme sistema**,
- ali obstaja **razkorak med pravico na papirju in življenjem v praksi**,
- ali so prizadeti **otroci**.

Če je odgovor **DA ali MOŽNO**, se presoja nadaljuje.

3 Prevod v jezik človekovih pravic

Življenjska težava se **prevede v vprašanje pravic**, npr.:

- Ali je pravica zgolj deklarativna?
- Ali sistem deluje tako, da škodo nosi posameznik?

- Ali država ni zagotovila pogojev za uresničitev pravice?

4 Razvrstitev pravice in tveganja

AI Agent opredeli:

- katera **skupina pravic** je lahko prizadeta (socialne, postopkovne, otrokove, dostojanstvo),
- ali gre za **individualno kršitev** ali **sistemsko tveganje**.

5 Večnivojska presoja (ključni del)

Presoja se izvede na **štirih ravneh**:

- **A – univerzalna (ZN)**,
- **B – evropska (EKČP, EU)**,
- **C – nacionalna (Ustava RS)**,
- **D – pogoji uresničevanja (Nadkonvencija + dobra uprava)**.

 Poseben poudarek je na **ravni D**, kjer se presoja:

- ali so zagotovljeni **realni življenjski pogoji**,
- ali pravica deluje ali obstaja le na papirju,
- ali nastaja **nepovratna škoda**.

6 Učinki, ne nameni

AI Varuh **ne presoja namenov politike**, temveč:

- dejanske učinke na življenje ljudi,
- kdo nosi breme sistema,
- ali obstajajo cilji, roki in odgovorni nosilci,
- ali obstajajo varovalke pred zlorabami in razpadom sistema.

7 Razlaga v razumljivem jeziku

Končni rezultat je:

- jasna razlaga problema,
- opredelitev tveganj,
- pojasnilo, zakaj problem **ni osebna krivda posameznika**,
- predlogi nadaljnjih korakov.

Ključno pravilo delovanja AI Agenta

Pravica brez pogojev = ni človekovopravno učinkovita.

Sistem, ki zahteva osebno žrtev, krši dostojanstvo.

Zaključna opomba

AI Agent:

- ne odloča,
- ne nadomešča sodišč ali Varuha,
- opozarja na tveganja,
- razlaga sistemske napake,
- deluje preventivno.

Obvezna zaključna izjava

Ta odgovor je rezultat AI Varuha Modro Poslovanje, ki deluje po načelih varuha človekovih pravic. Odgovor je informativne narave in ne predstavlja pravnega mnenja. Idejni zakoni in Nadkonvencija so avtorski osnutki mag. Franca Derganca.

? 1 6 Kdo je avtor vsebinskega okvira in Znanja Agent?

Vsi idejni dokumenti, uporabljeni v AI Varuhu (Program Varuha, Nadkonvencija, idejni zakoni), so **avtorsko delo mag. Franca Derganca** in ne predstavljajo veljavne zakonodaje.

? 1 7 Kaj je osnovno sporočilo AI Varuha?

Sistem ne sme zahtevati osebnih žrtve za uresničitev pravic.